

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

**PROGRAM
USPOSABLJANJE ZA ŽIVLJENJSKO
USPEŠNOST**

**MOST DO IZOBRAZBE
(UŽU-MI)**

Ljubljana, maj 2002

Besedilo programa je bilo sprejeto na 17. seji Strokovnega sveta Republike Slovenije za izobraževanje odraslih, ki je bila 21. maja 2002. Program je oblikovan na Andragoškem centru Slovenije.

Vsaka uporaba besedila programa ali posameznih delov besedila je dovoljena le z vednostjo in s pisnim soglasjem sestavljalcev programa.

Vsebina

A	Splošni del	4
A.1	Ime programa	4
A.2	Utemeljenost	4
A.3	Ciljna skupina	5
A.4	Cilji izobraževalnega programa	6
A.5	Trajanje programa	7
A.6	Pogoji za vpis, napredovanje in dokončanje programa	7
B.....	Posebni del	8
B.1.....	Organizacija izobraževanja	8
B.1.1.....	Tečajna oblika	8
B.1.2.....	Modulska zasnova	8
B.1.3.....	Individualno učenje ob konzultacijah in inštrukcijah	9
B.2.....	Katalog znanja	10
B.2.1.....	Standardi znanja	10
B.2.2.....	Vsebine programa	19
B.2.3.....	Didaktično-metodična navodila za izpeljavo programa	26
B.2.4.....	Učbeniki in drugo učno gradivo	30
B.2.5.....	Posebno znanje izvajalcev programa	31
B.3.....	Javna veljavnost znanja	31
B.4.....	Sestavljavci programa	31
C.....	Priloge	32

A Splošni del

A.1 Ime programa

Ime izobraževalnega programa je Program usposabljanja za življenjsko uspešnost - Most do izobrazbe, s kratico UŽU-MI.

A.2 Utemeljenost

Potrebo po programu utemeljujemo takole:

- a) Gospodarski, tehnološki in družbeni razvoj slovenske družbe narekuje zviševanje povprečne stopnje izobrazbe na raven srednješolske izobrazbe za večino prebivalstva, k čemur se nagiba večina razvitih držav z vpeljevanjem 10 do 12 let obveznega šolanja oziroma obveznega šolanja do 16. ali 18. leta. Statistični podatki o izobrazbeni strukturi prebivalstva v Sloveniji iz leta 1991 kažejo, da je 47 odstotkov prebivalstva nad 15 letom končalo svoje šolanje z osnovno šolo ali manj let šolanja in da skupaj 66 odstotkov prebivalstva nad 15. letom nima končane srednješolske izobrazbe.
- b) Ugotovitve mednarodne raziskave o pismenosti odraslih v Sloveniji kažejo, da zelo zaostajamo za drugimi razvitimi državami v Evropi in drugje v svetu; 77 odstotkov odraslih med 16. in 65. letom ne dosega ravni pismenosti, ki je potrebna za primerno vključevanje v sodobno družbo, zaznamovano z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo.
- c) Za vključevanje v izobraževanje za doseganje višje stopnje izobrazbe so temeljne spretnosti, povezane s pismenostjo, ključnega pomena za usvajanje učnih vsebin, za izkazovanje naučenega pri preverjanju znanja in navsezadnje za uspešnost na zahtevnejšem delovnem mestu.
- d) Za večino manj izobraženih odraslih je vključevanje v izobraževanje življenjska prelomnica: nekaterim od njih je minilo veliko let, odkar so se prenehali šolati, v tem času so del znanja pozabili, nekaj ga je zastarelo, posamezne spretnosti, ki jih redkeje uporabljajo, je treba obnoviti ali celo znova pridobiti (se jih učiti).
- e) Za uspešno izobraževanje je zelo pomembna dobra priprava na izobraževanje. Nekateri odrasli doživljajo pred ponovnim šolanjem stisko, ki je posledica šolskega neuspeha v mladosti. Ponovni neuspeh bi jih zelo verjetno odvrnil od nadaljevanja šolanja. Učno pomoč, ki se organizira za odrasle, vključene v izobraževanje, so udeleženci

izobraževanja doslej zelo dobro sprejeli, ker dopolnjuje pouk glede na potrebe in njihovo prejšnje znanje, jih spodbuja k izobraževanju in tako pripomore k boljšemu učnemu uspehu. Za ohranjanje motivacije za izobraževanje in doseganje začetnih uspehov je zelo pomembno, da dobe udeleženci ustrezno pripravo na nadaljevanje izobraževanja.

- f) Večina odraslih brez poklicne kvalifikacije opravlja dela, pri katerih ne uporabljajo temeljnih spretnosti in jih v delovnem okolju ne obnavljajo in ne vzdržujejo. Pogosto opravljajo delo, ki je po vsebinah in značilnostih povsem drugačno od šolskega dela in učenja. Dejavnosti, kot so poslušanje, pomnjenje, reševanje šolskih problemov idr. so za odrasle pogosto naporni, zato potrebujejo pripravo na nadaljevanje šolanja.
- g) Za mnoge od njih je značilno, da ne obvladajo učnih tehnik, seznanjanje z učnimi tehnikami in izbira svojega načina učenja pa sta nujna za uspešno vključevanje v učni/izobraževalni proces.
- h) Sodobna demokratična in človekoljubna družba navsezadnje mora nuditi ustrezno pomoč za pridobitev izobrazbe tistim, ki jim iz različnih razlogov ni uspelo pridobiti temeljnih spretnosti v začetnem izobraževanju.

A.3 Ciljna skupina

Ciljna skupina so manj izobraženi odrasli, ki so se šolali deset let ali manj in želijo nadaljevati šolanje ali se že izobražujejo.

Pri odraslih z manj kot 10 leti šolanja lahko pričakujemo še naslednje značilnosti:

- manjša motiviranost za izobraževanje (šibka splošna poučenost, slabe izkušnje s šolanjem),
- pomanjkljive spretnosti v komunikaciji, iskanju in izbiri informacij in na splošno pri dejavnem vključevanju v širšo družbeno skupnost,
- pomanjkljivo poznavanje učnih tehnik.

Pri odraslih, ki so brezposelni in se nameravajo nadalje izobraževati, lahko zaradi položaja, v katerem so se znašli pričakujemo še:

- slab gmotni položaj,
- neugodne psihosocialne učinke izključenosti iz delovnega okolja (depresivnost),
- pomanjkljivo obveščenost o možnostih za izobraževanje in zaposlovanje,

- obremenjenost z delovnimi in družinskimi obveznostmi in pomanjkanje prostega časa.

A.4 Cilji izobraževalnega programa

Cilj programa je omogočiti, da bi posamezniki, ki se vključujejo v nadaljnje formalno strokovno izobraževanje obnovili ali pridobili temeljno znanje in spretnosti, ki jim omogoča lažje obvladovanje nove učne snovi.

Cilji programa zajemajo pridobivanje temeljnega znanja in spretnosti, socialnih spretnosti, usposabljanje za vseživljenjsko učenje in aktivno državljanstvo.

Cilji posameznih področij programa so:

Temeljno znanje in spretnosti

- obnavljanje in pridobivanje temeljnih spretnosti, povezanih s pismenostjo,
- dopolnjevanje temeljnega znanja in splošne poučenosti, potrebne za nadaljnje šolanje,
- usposabljanje za iskanje, izbiro in rabo informacij,
- temeljno računalniško opismenjevanje in usposabljanje za uporabo informacijske tehnologije.

Socialne spretnosti

- obvladovanje običajnih socialnih položajev,
- obvladovanje socialnih odnosov v skupini za potrebe skupinskega dela,
- obvladovanje načinov za izražanje kritike in pohvale,
- obvladovanje pravil za reševanje sporov in pogajanje med člani skupine,

Vseživljenjsko učenje

- pridobivanje učnih tehnik, potrebnih za lastno izobraževanje,
- motiviranje za izobraževanje,
- načrtovanje lastne izobraževalne poti,
- sprejemanje vseživljenjskosti učenja,
- sprejemanje učenja kot poti do boljše kakovosti življenja.

Aktivno državljanstvo

- spoznavanje vlog odraslega v izobraževalnem sistemu, pravic in obveznosti,

- ugotavljanje lastnih vrednot in sprejemanje drugačnosti,
- poznavanje temeljnih načel demokratičnih medčloveških odnosov.

A.5 Trajanje programa

Program traja najmanj 100 in največ 120 ur.

A.6 Pogoji za vpis, napredovanje in dokončanje programa

Vpis

V program se lahko vpišejo odrasli, ki so izpolnili šolsko obveznost.

Napredovanje

Pogojev za napredovanje ni.

Dokončanje programa

Pogoji za dokončanje programa so:

- a) aktivno sodelovanje pri načrtovanju in izpeljavi programa,
- b) napredovanje po individualnem izobraževalnem načrtu,
- c) 80- odstotna udeležba pri organiziranem izobraževanju.

B Posebni del

B.1 Organizacija izobraževanja

Organizacija, ki izpeljuje program, lahko v skladu s programom porazdeli celotno vsoto ur glede na potrebe učne skupine in posameznika, učno obliko in druge okoliščine, v katerih poteka izobraževanje. Navajamo nekaj oblik izobraževanja, ki bi bile lahko primerne za izvajanje programa. Praviloma se program izvede v treh mesecih.

B.1.1 Tečajna oblika

Izobraževanje poteka po vnaprej določenem redu, na primer enkrat ali dvakrat na teden po dve do štiri ure hkrati, dalj časa – nekaj tednov ali mesecev v obsegu učnih ur, kot jih določa program. Tečajno obliko lahko kombiniramo s samostojnim učenjem ali učenjem ob konzultacijah, ki je namenjeno utrjevanju in poglobljanju pridobljenega znanja in spretnosti (»učenje onkraj uspeha« – uporaba naučenega v resničnem življenju, refleksija in dopolnitev znanja in nadaljnje načrtovanje učenja). V omejenem obsegu (do 12 odstotkov celotnega števila ur, kolikor traja program) jo lahko dopolnjuje tudi seminarska oblika, ki je namenjena eno- ali večdnevni strnjeni obravnavi izbrane teme (učenje poteka ves dan). Lahko jo vodita učitelja, ki poučujeta v programu, ali pa povabljeni strokovnjaki. Predlagano število ur tečaja je lahko poljubno razdeljeno na več obdobj, npr. semestrov ali polletij, če se v učni skupini pokaže, da je to potrebno.

B.1.2 Modulska zasnova

Temeljna značilnost modulske zasnove je, da je program izpeljan po vsebinsko smiselno razmejenih sklopih, ki skupaj sestavljajo celoto. Posamični moduli so zasnovani okrog zaokrožene teme ali področja, ki poudari posamezne vsebine programa, kot je na primer: računalništvo, pravopis, vsebine, povezane z dokumentacijsko pismenostjo, učne tehnike, uporabno računstvo in podobno. Ne glede na to, kako bo modul oblikovan, je pomembno, da se v njem združujejo vse prvine didaktičnih načel, ki jih predvideva program. Ob tem naj posebej opozorimo na načelo integriranosti učnih vsebin. Posamezni moduli se med seboj

lahko razlikujejo tudi po stopnji zahtevnosti – npr. začetni in nadaljevalni. Časovno je izobraževanje zgoščeno v krajše nekajdnevne module. Učno srečanje poteka navadno ves dan (povprečno od štiri do šest ur na dan) v poljubno določenih obdobjih, npr. enkrat na mesec po dva ali tri dni zapored. To obliko kombiniramo z drugimi učnimi oblikami, npr. samostojnim učenjem ali učenjem ob konzultacijah, ki je namenjeno utrjevanju in poglobljanju pridobljenega znanja in spretnosti v času med dvema moduloma, ko udeleženci samostojno poskušajo rešiti nek problem, ki je povezan s predmetom njihovega prejšnjega učenja. Modulska oblika je primerna za tiste ljudi, ki bi sicer zaradi prezaposlenosti, razporeditve delovnega časa ali obremenjenosti z drugimi življenjskimi nalogami težko našli čas za redno obiskovanje programa npr. po tečajni obliki.

B.1.3 Individualno učenje ob konzultacijah in inštrukcijah

Individualna oblika učenja je v celoti prilagojena prejšnjemu znanju, potrebam in interesom udeležencev. Učenje lahko poteka kot vodeni učni projekti; pri teh tesno sodelujeta udeleženec in učitelj, lahko pa tudi drugi posamezniki in organizacije iz okolja. Ta oblika izobraževanja je še posebno priporočljiva kot podpora šolajočim se udeležencem, predvsem tedaj, ko imajo zaradi slabše pismenosti nezadostne ali slabe ocene.

Za posamezne udeležence lahko poteka program v celoti ali pa je le spremljajoča oblika izobraževanja, ki dopolnjuje druge oblike, npr. tečajno ali modulsko. Primerna je tudi tedaj, ko se posamezni udeleženci, ki so sicer vključeni v tečajno ali druge oblike, zaradi zadržanosti ne morejo udeležiti izobraževanja v predvidenem roku, pa želijo program kljub temu uspešno končati.

B.2 Katalog znanja

B.2.1 Standardi znanja

Standardi znanja zajemajo štiri področja:

- temeljne spretnosti,
- socialne spretnosti,
- vseživljenjsko učenje,
- aktivno državljanstvo.

Standardi znanja se delijo na splošne standarde znanja, ki predstavljajo standard, ki naj ga obvlada vsak odrasel, ki je bil vključen v programe opismenjevanja in posebne standarde znanja, ki določajo standard tistih temeljnih znanj in spretnosti, ki naj bi jih poleg splošnih standardov obvladovali odrasli, ki se vključujejo v nadaljnje formalno strokovno izobraževanje

<i>SPLOŠNI STANDARDI ZNANJA</i>	<i>POSEBNI STANDARDI ZNANJA</i>
Temeljno znanje in spretnosti	Temeljno znanje in spretnosti

<p>Govorne spretnosti Udeleženci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se znajo predstaviti - znajo oblikovati preprosta navodila - znajo jasno oblikovati vprašanja in podajati informacije v osebnem stiku in po telefonu - znajo pripovedovati o vsakdanjih dogodkih, poročati o svojih izkušnjah in doživetjih, opisati želje, upanje in cilje, podati kratka pojasnila, utemeljitve, izraziti svoja čustva, mnenje 	<p>Govorne spretnosti Udeleženci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - znajo jasno predstaviti pridobljeno znanje - znajo strukturirati pripovedovanje o nekem dogodku ali stvari na postavljeno vprašanje - znajo s svojimi besedami obnoviti prebrano besedilo v učbeniku/priročniku
--	--

Bralne spretnosti

Udeleženci:

- znajo brati različne vrste poljudnih besedil, dokumentov, obrazcev, zemljevidov
- berejo z razumevanjem – razumejo krajša besedila: vesti, nasvete, pisma, ocene, obvestila, krajše članke, reportaže
- v besedilih razumejo temeljne informacije in znajo povzeti njihovo vsebino
- povezujejo informacije iz besedila s svojim znanjem
- so sposobni kritičnega branja v manj zahtevnih besedil – razlikujejo med dejstvi in mnenji
- znajo slediti preprostim zapisanim navodilom

Bralne spretnosti

Udeleženci:

- znajo brati različne vrste učnega gradiva: učbenike, slovarje, priročnike, članke
- znajo izbrati ustrezno tehniko branja glede na cilj učenja
- pri branju si znajo pomagati s priročniki
- razlikujejo bistveno sporočilo od manj pomembnih podatkov

Pisne spretnosti

Udeleženci:

- znajo oblikovati preprosta besedila z vsebino iz vsakdanjega življenja
- upoštevajo pravopisna in slovnična pravila pisnega jezika
- znajo sestaviti in nasloviti pismo, voščilnico, prošnjo, pritožbo
- znajo opisovati vsakdanje dogodke, poročati o svojih izkušnjah in doživetjih, opisati želje, upanje in cilje, načrtovati, napisati kratka pojasnila, utemeljitve, izraziti svoja čustva, mnenje
- znajo izpolniti splošno položnico, obrazec za dvig in polog gotovine, obrazec za dohodnino, obrazec za priporočeno pošto in povratno pošto, evropsko poročilo o prometni nesreči, obrazce za pridobitev osebnih dokumentov (potni list, osebna izkaznica)
- znajo napisati in objaviti oglas

Pisne spretnosti

Udeleženci:

- znajo napisati obnovo prebranega besedila iz učbenika
- znajo napisati »plonk« listek
- znajo napisati miselni vzorec, shemo, preglednico
- pisno znajo podati informacije, opisati in razložiti posamezne pojave, pripovedno opisati neki dogodek
- znajo sestaviti življenjepis, prijavo za zaposlitev, prošnjo za uveljavljanje dosežene izobrazbe, prošnjo za oprostitev študijskih obveznosti, prošnjo za vpis, prijavo na izpit

Računske spretnosti

Udeleženci:

- uporabljajo osnovne računске operacije: seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje
- rešujejo probleme iz vsakdanjega življenja, ki zahtevajo uporabo osnovnih računskih operacij ali matematičnih načel
- razumejo, razložijo in uporabljajo slikovno ali simbolno izražene količinske podatke
- znajo približno oceniti vrednosti/velikostni razred brez natančnega računanja
- znajo oceniti potrebno stopnjo natančnosti za rešitev problemov, povezanih s količinami, razmerji
- znajo opredeliti in izbrati podatke, ki jih potrebujejo za reševanje problemov
- znajo opredeliti in izbrati postopek za reševanje problema in preveriti razumnost/logičnost rešitve
- znajo razložiti rezultate s pomočjo matematičnih prikazov – grafov, razpredelnic ipd.

Računske spretnosti

Udeleženci:

- znajo uporabljati odstotke, ulomke, decimalke
- obvladajo osnovne merske pojme, enote in razmerja med njimi (dolžina, višina, širina, teža, prostornina)
- obvladajo in razumejo osnovne geometrične pojme (ploščina, prostornina) in izračunajo enostavnejše probleme povezane z njimi

**Raba
informacijske
tehnologije**

Udeleženci:

- obvladajo avtomate v svojem okolju (bankomat, avtomat zdravstvenega zavarovanja)
- obvladajo uporabo računalnika v knjižnici
- obvladajo rabo žepnega računalnika (kalkulatorja)
- obvladajo uporabo mobilnega telefona,
- poznajo temeljno delovanje osebnih računalnikov
- poznajo možnosti za dostop do interneta in bistvene poti za iskanje informacij
- poznajo prednosti in nevarnosti uporabe interneta

**Raba
informacijske
tehnologije**

Udeleženci:

- obvladajo temeljno rabo urejevalnika besedila (Word) in temeljno rabo enega izmed programov za urejanje podatkov (npr. Excel),
- znajo uporabljati elektronsko pošto
- obvladajo iskanje in izbiranje informacij za učne potrebe z uporabo interneta
- obvladajo uporabo računalnika za dostop do različnih informacij o učnih gradivih (npr. COBISS)

<p>Splošna poučenost Udeleženci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznajo in razumejo temeljne naravoslovne zakonitosti in načela v okoliščinah vsakdanjega življenja - poznajo infrastrukturno urejenost domačega kraja in širšega okolja in se v njem orientirajo (raba zemljevida, načrtov) - poznajo temeljno delovanje telesa in zdrave življenjske navade - poznajo temeljna načela pri skrbi za okolje glede na ravnanje posameznika in različnih organizacij 	<p>Splošna poučenost Udeleženci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznajo temeljna načela o organizaciji in poslovanju, ki zadevajo njihovo življenjsko okolje - se seznanijo s kulturnimi ustanovami v svojem okolju
<p>Socialne spretnosti</p>	<p>Socialne spretnosti</p>
<p>Komunikacija Udeleženci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se znajo predstaviti v novem okolju - obvladajo navadne socialne spretnosti: pozdrav, prijava, zahvala, opravičilo, voščilo itd. - poznajo načine izražanja kritike in pohvale - če ne razumejo, znajo sogovornika prositi za ponovitev ali pojasnilo - znajo vpraševati 	<p>Komunikacija Udeleženci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se znajo sporazumevati v šolskih okoliščinah: z učiteljem, razrednikom, ravnateljem, inštruktorjem - se znajo sporazumevati z drugimi v učni skupini - se znajo predstaviti delodajalcem - znajo predstaviti svojo delovno usposobljenost

<p>Medčloveški odnosi Udeleženci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - znajo navezati spoštljive in prijateljske stike s člani skupine - znajo navezati ustrezne odnose v formalnih položajih - poznajo temeljna pravila reševanja sporov in pogajanja med člani - se ustrezno odzivajo na sogovornikove potrebe, želje, namene - razvijajo pravila lepega vedenja - obvladajo tehniko aktivnega poslušanja in jaz sporočil 	<p>Medčloveški odnosi Udeleženci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se znajo včlaniti v učno skupino in pripomoči k doseganju skupno dogovorjenega cilja, - razvijajo sodelovalno učenje
<p>Vseživljenjsko učenje</p>	<p>Vseživljenjsko učenje</p>

<p>Odgovornost za lastno učenje in napredovanje Udeleženci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznajo temeljne značilnosti učnega procesa - poznajo različne dostope in vire informacij v svojem okolju - poznajo načine za načrtovanje učnih ciljev - razvijajo navade in spretnosti za vseživljenjsko učenje: uporabo slovarjev, leksikonov in drugih virov znanja za pridobivanje novega znanja in pojasnjevanje neznanih informacij 	<p>Odgovornost za lastno učenje in napredovanje Udeleženci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samostojno načrtujejo izobraževalne cilje - si znajo oblikovati osebni izobraževalni načrt - znajo sami izbrati primerne učne metode - znajo spremljati napredovanje, in če je potrebno spremeniti strategijo, da bi dosegli cilje
<p>Aktivno državljanstvo</p>	<p>Aktivno državljanstvo</p>

<p>Udeleženci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznajo temeljne človekove pravice in pravice učenca, delavca in državljana ter načine za njihovo uveljavljanje - poznajo temeljna načela demokratičnih medčloveških odnosov - znajo opredeliti svoje socialne vloge - znajo opredeliti nekatere svoje življenjske vrednote - spoznavajo strategije kritičnega mišljenja - spoznajo procese in strategije reševanja problemov: iskanje in vrednotenje mogočih rešitev ter načine odločanja ob problemih iz vsakdanjega življenja - poznajo načine animiranja drugih za uresničevanje svojih/skupnih zamisli - poznajo in razumejo temeljne pojave v sodobni družbi – globalizacija, evropeizacija, večkulturnost 	<p>Udeleženci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznajo pravice odraslih v izobraževanju, brezposelnih in zaposlenih ter načine za njihovo uveljavljanje
--	---

B.2.2 Vsebine programa

Predstavljene vsebine programa priporočamo, učitelji pa bodo izbirali med priporočenimi, odvisno od značilnosti skupine udeležencev in v skladu z učnim gradivom, ki je na voljo. Vsebine so opredeljene kot

skupne in posebne vsebine. Skupne vsebine so enotne za vse programe usposabljanja za življenjsko uspešnost in predstavljajo temeljni obseg za uresničevanje zastavljenih standardov. Tudi pri obravnavanju skupnih vsebin je pomembno, da se izbirajo teme in področja, ki so blizu konkretni skupini udeležencev.

Posebne vsebine so osrednje vsebine izobraževalnega programa in izhodišče za učiteljevo delo.

Namenjene so določenemu programu in neposredno povezane s ciljno skupino. Izbrane so glede na življenjske okoliščine ciljne skupine, prilagojene udeležencem, da bi z njimi zadostili svojim potrebam po temeljnem znanju in spretnostih.

<p style="text-align: center;">S k u p n e</p> <p style="text-align: center;">v s e b i n e</p>	<p>Obseg</p>
<p style="text-align: center;">O s e b n a</p> <p style="text-align: center;">i d e n t i t e t a</p>	<p>ime, priimek, naslov, telefon, starost, datum in kraj rojstva, stan, osebni dokumenti, državljanstvo, poreklo (narodnost), poklic, interesi, konjički, videz, značaj, temperament, razpoloženja in čustvena stanja, počutje</p>
<p style="text-align: center;">D r u ž i n a</p> <p style="text-align: center;">i n</p> <p style="text-align: center;">d o m</p>	<p>člani družine in odnosi med njimi, prazniki in družinske navade</p>
<p style="text-align: center;">O s e</p>	<p>odnosi med ljudmi (moški–ženske, formalni–neformalni ...) prijateljstvo</p>

b n a r a z m e r j a	
P r o s t i č a s	konjički, zabava, obiski različnih prireditev, obisk knjižnice, kino, gledališče, koncerti, radio, televizija šport in rekreacija, ples, počitnice, dopust
T u r i z e m	države, dežele, mesta in znamenitosti, orientacija, transport, namestitve, prenočevanje, osebni dokumenti, prtljaga
T e l o i n z d r a v j e	osebna higiena in kozmetika fizično in psihično počutje, bolezni, zdravstveno zavarovanje, zdravstvene storitve, prva pomoč
E k o n o m	nakupi, moda in oblačila, cene in razprodaje, reklame mere, uteži, denar, načini plačevanja, različne storitve

i k a	
H r a n a i n p i j a č a	jedi in pijače, obedi, obroki, recepti, restavracije, jedilni listi, naročanje, zdrava/nezdrava prehrana
J a v n o ž i v l j e n j e	javni napisi, reklame, pošta, telefon, banka, šola, carina, promet, policija, prva pomoč, bolnišnica, servisi, razne informacije
K u l t u r a i n d r u ž b a	vrste umetnosti, zgodovinske in druge zanimivosti, jezik, vera, prazniki, šege in navade, aktualni dogodki, življenjski standard

M e d i j i	radio, televizija, tisk, medmrežje
N a r a v n o o k o l j e	ure, deli dneva, meseci, letni časi, koledar, vreme, podnebje, dežele in pokrajine, rastline in živali, poseganje v naravo, ekologija
P o s e b n e v s e b i n e	Obseg
D e l o , z a p o s l i t e	delovno mesto, delovne okoliščine, zaslužek, davki, prispevki

v	
P o k l i c , b r e z p o s e l n o s t	različni poklici in kvalifikacije zanje, iskanje zaposlitve, možnosti denarne pomoči med brezposelnostjo za posameznika in družinske člane
M e t o d e u č e n j a	način zapisovanja, metode pomnjenja in predstavljanja učne snovi, informacijsko-komunikacijska tehnologija, ki podpira učenje (internet, CD-ROM), knjižnice
Š o l s k o	sistem izobraževanja odraslih, izobraževalne možnosti, svetovanje in pomoč odraslim pri šolanju (SS), katalog ponudbe izobraževanja odraslih, pravice in obveznosti odraslih v izobraževanju, svet šole, inštrukcije in učna pomoč, možnosti za nadaljnje šolanje

o k o l j e	
----------------------------	--

B.2.3 Didaktično-metodična navodila za izpeljavo programa

Namen usposabljanja za življenjsko uspešnost je povečanje samostojnosti in neodvisnosti udeležencev v različnih družbenih položajih, ki zahtevajo uporabo temeljnih spretnosti. V program se prostovoljno vključujejo udeleženci s primanjkljaji na področju temeljnih spretnosti, ki se že izobražujejo ali to šele nameravajo storiti. Vključevanje v program UŽU-MI je mogoče:

- na lastno željo udeleženca, ko sam ugotovi, da ima nekatere primanjkljaje, ki ga ovirajo pri nadaljevanju šolanja,
- na predlog vodje izobraževanja ali učitelja, ko presodita, da povzročajo učne težave udeleženca primanjkljaji v temeljnih spretnostih,
- na podlagi preskusa temeljnih spretnosti.

V programu ne gre zgolj za prenašanje znanja ali urjenje spretnosti, temveč za priložnost posameznika, da v konkretnem položaju izkusi dejavno vlogo pri ustvarjanju znanja in uporabi temeljnih spretnosti. V učnem procesu udeleženec sam, z učiteljem (moderatorjem), z drugimi udeleženci in z drugimi sodelujočimi premisli, ovrednoti in posploši izkušnjo, ki si jo je pridobil. Tako udeleženec poleg dejstev in vsebine ponotranji tudi načela, postopke in tehnike, ki jih uporablja kritični mislec, pa tudi vrednote, načine in postopke ustvarjalnega učenja.

Zato se z didaktičnega vidika pred učitelje, snovalce in ustvarjalce učnega gradiva, postavljajo drugačne – zahtevnejše naloge, kot jih navadno prevzemajo v transmissijskih modelih učenja. Učitelji so moderatorji v učnem procesu, ki s svojim vedenjem in delovanjem udeležence spodbujajo in jim pomagajo, da so dejavni pri učenju. Bolj kot na podajanje učnih vsebin se osredotočajo na spremljanje in opazovanje učenja udeležencev. Pomagajo jim pri načrtovanju, spremljanju in vrednotenju učnih ciljev, učenja in učnih dosežkov.

Učitelj pomaga udeležencu pri uporabi usvojenega znanja in spretnosti v različnih situacijah.

Temeljna učna načela so:

Na udeleženca osredinjen učni proces

Izhodišče za načrtovanje in samo učenje so udeleženčeve učne potrebe in interesi, izraženi v pogovoru in v drugih oblikah komunikacije. Upošteva se udeleženčevo znanje, sposobnosti, pripravljenost za učenje in zunanje okoliščine, v katerih se uči. Udeleženec ves čas sodeluje pri načrtovanju, izpeljevanju in vrednotenju učenja, naloga učitelja pa je, da mu pomaga razporediti, povezati, premisliti in ovrednotiti posamezne stopnje učenja. Pri tem se postavi v vlogo aktivnega poslušalca in opazovalca, ki z različnimi vprašanji, pa tudi z napotki usmerja udeleženčevo premišljevanje in pozornost s problema in zahtev, ki jih ta postavlja pred udeleženca, na organizacijo in strukturo njegovega znanja in izkušenj, ki jih ima udeleženec z reševanjem podobnih problemov – ter spodbuja metakognitivne procese pri udeležencu, kot so: opazovanje in definiranje problema s svojimi besedami, razmišljanje o strategijah in načinih razrešitve problema, iskanje in uporaba virov (npr. čas), vrednotenje rešitve.

Povezanost učnih vsebin z življenjem udeležencev in načelo učiteljevega vživljanja v življenje in kulturo udeležencev

Za uresničevanje ciljev programa učitelji izbirajo vsebine, za katere je pomembno, da izhajajo iz vlog in življenjskih položajev, ki jih imajo udeleženci kot družinski člani, delavci in državljani. Iz njihovega okolja je mogoče izbirati vsebine, ki jih udeleženci zaradi poznavanja/bližine lažje umestijo med pridobljeno znanje in pri katerih prepoznajo praktično uporabnost naučenega.

To učiteljem omogoča, da poiščejo ustrezne življenjske primere, s katerimi se udeleženci lahko identificirajo ali jih prepoznajo kot resnične. Udeleženci spoznajo, da je učenje sredstvo za reševanje problemov, učenje dobi smisel. Učitelji morajo torej spoznati kulturo, vrednote, interese, potrebe in strukturo življenja, ki ga živijo udeleženci. Pri tem lahko uporabijo različne metode in tehnike, ki jim to omogočijo: npr. osebni pogovor z udeležencem, predstavitev udeležencev, kratko avtobiografijo udeležencev, občasno sodelovanje drugih članov družine ali skupnosti, v kateri živi udeleženec, na srečanjih, prireditvah ali

skupnih akcijah, seznanjanje z dediščino, ljudskim in umetnostnim izročilom kulture, ki ji pripada udeleženec, pridobivanje objektivnih podatkov o okolju in razmerah, v katerih živijo udeleženci, in podobno. Tako delo omogoča učiteljem, da prepoznajo posamezne udeležence kot odrasle in celostne osebnosti in z njimi ustvarijo enakovreden in na humanističnih vrednotah zasnovan medosebni odnos, udeleženci pa se v programu osebno celostno izrazijo in delujejo kot odrasli, samostojni ljudje.

Načelo integrativnosti učnih vsebin, učnih metod in učnega gradiva

Ravnanje po tem načelu udeležencu omogoča, da spozna funkcijsko zvezo med posameznimi temeljnimi spretnostmi in jih celostno uporabi v različnih okoliščinah. Ustvari se tudi priložnost, da predmet in probleme, ki jih rešuje, opazuje z vidika različnih razlag in jih poskuša rešiti na različne načine. Tako si kritično izoblikuje svoj pogled na različne pojave, pa tudi svoje načine reševanja problemov in svoj slog učenja. Pri tem je posebno učinkovito projektno učenje, pri katerem si udeleženec ali skupina udeležencev izbere področje ali predmet učnega projekta, izdelava načrt, izvede in ovrednoti opravljeno delo in učenje, ki so ga ob tem opravili. Učitelji bodo načelo uresničili tako, da bodo poleg poudarjenih vsebin, npr. uporabe osebnega računalnika, obravnavali integralne probleme – npr. pisanje prošnje na računalnik in jih vzporedno ob problemih, povezanih z računalništvom, opozarjali tudi na druge prvine pismenosti, npr. vsebinska, oblikovna in pravopisna korektnost prošnje. Pri tem lahko uporabljajo različne metode učenja, pri katerih udeleženci rešujejo probleme enkrat individualno, drugič v dvojicah ali majhnih skupinah, primerjajo različne posamezne in skupinske rešitve ter se ob tem naučijo predstavljati, zastopati in zagovarjati svoje mnenje, ob tem pozorno poslušati druge in se kritiško odzivati. Spodbujanje komunikacije in interakcij med udeleženci pripomore k večji povezanosti v skupini, spodbuja udeležence in jim daje dobre neposredne izkušnje s timskim delom.

Načelo individualizacije učenja in kontinuiranega spremljanja napredovanja

Od učiteljev zahteva, da udeležencem pomagajo pri izdelavi osebnega učnega načrta, ki zajema opredelitev osebnih učnih ciljev, nalog in korakov, ki jih bo udeleženec opravil na poti do cilja, okvirno opredelitev časovnih rokov za izpeljavo posameznih učnih korakov ter oblik in

časovnih intervalov preverjanja znanja in vrednotenja učnega procesa. Pri neposrednem stiku z udeleženci učitelji sodelujejo z udeležencem pri načrtovanju in vrednotenju napredovanja po učnem načrtu in pri morebitni modifikaciji učnega načrta. V tem dialogu učitelj poudarja predvsem napredovanje posameznika in usmerja njegovo pozornost na primerjavo njegovega znanja pred začetkom izobraževanja z novim znanjem in stopnjo neodvisnosti, ki jo je udeleženec že dosegel. Hkrati pa ga spodbuja k nadaljnjemu učenju in definiranju novih učnih ciljev. Pri vrednotenju napredka spodbuja udeleženca, naj sam izrazi svoje mnenje o napredovanju, in to poznejega kasneje upošteva kot enakovreden element evalvacije. Tako postajajo udeleženci samostojnejši in odgovornejši za svoje učenje.

Načelo izbirnosti

To načelo zadeva predvsem možnost izbire učnih vsebin, ob katerih si udeleženci izboljšujejo svoje temeljne spretnosti. Načelo izbirnosti je najtesneje povezano z načelom življenjske bližine, saj predvideva, da poteka učenje ob vsebinah, ki jih izberejo udeleženci programa, ker so zanje zanimive in/ali so pomembne za njihovo življenje. Udeleženci lahko izbirajo med sicer predpisanimi učnimi vsebinami, ki pa so v programu ravno zaradi tega zelo široko in splošno opredeljene, npr. Družina in dom, Telo in zdravje, Ekonomika, Kultura in družba. Izbirnost je tako omogočena na eni strani med predpisanimi področji, na drugi pa tudi pri konkretizaciji učne vsebine ali izbiri problema in problemskega položaja. Učenje bo zasnovano na problemih, ki so za udeležence pomembni in aktualni tudi glede pridobivanja znanja in temeljnih spretnosti, ki so potrebni za uspešno reševanje problema.

Učenje v učnih projektih

Opisana načela se združujejo pri učenju v učnih projektih. V tem programu gre lahko za kratke učne projekte, ki jih skupina izpelje na enem ali dveh učnih srečanjih, lahko pa si že na začetku izbere učni projekt, ki ga bo uresničevala na vseh učnih srečanjih, tako da bo pri posameznem učnem srečanju obravnavala eno od nalog, ki si jih bo zadala z učnim projektom. Pri projektnem učenju je pomembno, da si skupina izbere zanjo pomemben življenjski problem, in ga obravnava iz različnih zornih kotov. Pri tem mora biti učitelj pozoren predvsem na postavljanje učnih ciljev. Paziti mora, da so v njem obravnavane različne

prvine pismenosti, vse temeljne spretnosti in da je upoštevana večina standardov. Projektno učenje udeležencem omogoča, da se povezujejo z različnimi posamezniki in inštitucijami v okolju, s katerimi lahko sodelujejo različno – npr. pri pridobivanju informacij o okolju, ali tako, da skupaj izpeljujejo katerega od projektov.

Didaktična navodila za doseganje posameznih standardov znanja so opisana v prilogi 2.

Program izvajata sočasno dva učitelja, od katerih eden opravlja vlogo učitelja koordinatorja. Oba učitelja izpeljujeta program v skladu z njegovimi standardi in v sodelovanju z izvajalsko organizacijo skrbita za pridobivanje udeležencev. V ta namen pripravljata ustrezne informacije, s programom seznanjata šole v svojem okolju ipd.

Učitelj koordinator je odgovoren za načrtovanje in kakovost izpeljave, izpeljavo usmerja strokovno in organizacijsko ter skrbi za sodelovanje z drugimi partnerji programa (financerji, zunanjimi evalvatorji, strokovnimi nosilci programa, predstavniki lokalne skupnosti, javnih občil ipd.).

Priporočljivo je, da organizacija, ki izpeljuje program, zagotovi še sodelovanje učitelja – pomočnika, ki delo opravlja prostovoljno (brezplačno). Kot učitelji pomočniki sodelujejo študentje (lahko tudi za potrebe študijske prakse), dijaki zadnjih letnikov srednjih šol ali drugi prostovoljci (npr. upokojeni učitelji).

B.2.4 Učbeniki in drugo učno gradivo

Učno gradivo so lahko:

- učbeniki,
- vnaprej pripravljeno učno gradivo, ki ga pripravi učitelj sam,
- tiskano gradivo iz življenjskega okolja udeležencev (časniki, revije, reklame), ki je povezano z vsebinami in s standardi programa.

Učitelji sami izbirajo učbenike in dodatno učno gradivo, ki ga bodo uporabili pri izobraževanju.

Pri izbiri učbenikov in dodatnega učnega gradiva je treba upoštevati tale merila:

- Učbeniki morajo biti zasnovani tako, da so primerni za odrasle.
- Obsegati morajo večino v programu zajetih vsebin.
- Ustrezati morajo sodobnim didaktičnim načelom.
- Didaktično in metodično morajo biti usklajeni s temeljnimi cilji programa.

B.2.5 Posebno znanje izvajalcev programa

Učitelji morajo uspešno končati posebno usposabljanje za učitelje v programu UŽU – MI. Učitelj, ki je uspešno končal usposabljanje za učitelja v drugih programih UŽU, mora uspešno končati samo posebni del usposabljanja za učitelje v programu UŽU – MI.

Kandidati za učitelje po programu UŽU – MI morajo pred vključitvijo v program usposabljanja za učitelje uspešno opraviti izbirni intervju in predložiti dokazila o računalniškem znanju na področju urejanja besedil, dela s preglednicami, uporabe interneta in elektronske pošte. Če teh dokazil nimajo, lahko opravijo preskus znanja.

Usposobljenost za izvajanje programa UŽU – MI morajo učitelji obnoviti vsake tri leta po postopku, ki ga določi minister.

B.3 Javna veljavnost znanja

Znanje, ki ga pridobijo udeleženci, je javno veljavno.

B.4 Sestavljavci programa

Program družinske pismenosti UŽU - Most do izobrazbe so sestavile dr. Livija Knaflič (Andragoški center Slovenije, Ljubljana), Natalija Žalec, spec. andragogike (Andragoški center Slovenije, Ljubljana) in Sonja Klemenčič, prof. (Andragoški center Slovenije, Ljubljana).¹

---

¹ Program je nastal z upoštevanjem izkušenj in delno uporabo strokovnih rešitev iz programa UŽU

C Priloge

1. *Načrt evalvacije izobraževalnega programa*
2. *Didaktična navodila za doseganje standardov znanja v programu UŽU - Most do izobrazbe*

PRILOGA 1

Evalvacija programa je stalna strokovna naloga izbrane strokovne organizacije, ki je s svojimi strokovnimi in raziskovalnimi zmogljivostmi ter vsebino dela pristojna za opravljanje evalvacije.

Metoda evalvacije bo izhajala iz strokovne presoje evalvacijskih ciljev ter bo usmerjena v kvalitativne analize, ki so uveljavljene v izobraževanju.

Pri izpeljavi programa bo potekala tudi sprotna notranja evalvacija učnih dosežkov, ki jo opravljajo udeleženci.

Vsebina evalvacije

Cilji izobraževalnega programa

- Ali program zadošča potrebam, zaradi katerih je nastal?
- Ali zagotavlja uresničevanje zastavljenih ciljev izobraževalnega programa in koliko?

Ciljna skupina

- Ali vsebina programa ustreza potrebam, poprejšnjemu znanju in izkušnjam ciljne skupine?

Trajanje

- Ali je trajanje programa ustrezno glede na vsebino in organizacijo izpeljave programa?
- Ali sta trajanje in časovna razporeditev posameznih enot ustrezna?

Pogoji za vpis, napredovanje in dokončanje programa

- Ali so pogoji za vpis v program ustrezno opredeljeni?
- Ali so merila za presojo potrebe po vpisu v program primerni?
- Ali so pogoji za dokončanje programa ustrezno opredeljeni?

Organizacija izobraževanja

- Ali je organizacija izpeljave ustrezna?

- Ali bi bile pod določenimi pogoji učinkovite tudi nekatere druge oblike izpeljave?

Standardi znanja

- Ali so standardi znanja ustrezno opredeljeni glede na cilje programa?
- Ali so standardi znanja dovolj natančno opredeljeni?

Vsebine

- Ali vsebine ustrezajo doseganju opredeljenih ciljev izobraževalnega programa?
- Ali predlagane vsebine ustrezajo in omogočajo doseganje opredeljenih standardov znanja?
- Ali so vsebine dovolj privlačne in zanimive za udeležence?

Učbeniki in učno gradivo

- Ali predvidena merila za izbiro učbenikov in učnega gradiva zadoščajo učiteljem pri izbiri?
- Ali bi bilo dobro, da bi za doseganje skupnih standardov obstajal temeljni učbenik ali temeljno gradivo?

Posebno znanje izvajalcev programa

- Ali so pogoji, določeni za izvajalce programa, ustrezni?

Subjekti evalvacije

Predlagamo, da pri evalvaciji sodelujejo:

- udeleženci programa,
- učitelji,
- vodje izobraževanja,
- drugi strokovnjaki.

Izbira merilnih pripomočkov

Predlagamo, da se pripravijo tile merilni pripomočki:

- vprašalnik za udeležence,
- vprašalnik za učitelje (vodeni intervju),
- opomnik za poročilo strokovnjakov.

Časovni načrt poteka evalvacije

Predlagamo, da se program evalvira:

- ob prvi izpeljavi programa, ki jo opravi vsak učitelj,
- vsaka tri leta po prvi izpeljavi.

SKUPNI STANDARDI	POSEBNI STANDARDI	DIDAKTIČNO VODILO
Temeljno znanje in spretnosti		
Govorne spretnosti		<p>Urjenje govornih spretnosti poteka ob vsebinah, kakršne in kakor jih predvideva program ter ob upoštevanju njegovih temeljnih didaktičnih načel . Učitelj naj spodbuja uporabo govornih spretnosti v različnih situacijah. Priložnosti se ponujajo v formalnih in neformalnih učnih situacijah. Med slednje lahko umestimo tudi odmore, kjer lahko učitelj občasno pri posameznikih ali v manjših skupinah spodbudi predvsem pripovedovanje o vsakdanjih dogodkih. To je dobra priložnost, da učitelj opazuje, kako udeleženci uporabljajo jezik, kako govorijo, kaj jim povzroča težave in s kakšnimi težavami se udeleženci srečujejo v življenju, kaj je zanje vredno ali se jim zdi pomembno ter katere teme bi utegnile biti zanje zanimive in bi jih lahko uvrstili v program učnih srečanj.</p> <p>Pri spodbujanju govornih spretnosti naj učitelj ustvarja predvsem situacije, v katerih bodo imeli udeleženci podobne govorne položaje, kot jih zavzemajo v formalnih situacijah na šoli oz. v izobraževanju, na delovnem mestu, pri iskanju zaposlitve in podobno. Vaje in igre vlog bodo postavljene v kontekst igranja usnega izpita, iskanja informacij o šolanju po telefonu, poizvedovanju o zaposlitvi, razgovoru za zaposlitev, ter postavljanju vprašanj , ki so aktualna v teh primerih. Govorne vaje naj bodo kontekstualno zasnovane, tako, da bodo udeleženci v parih ali v manjših skupinah pripravili govorne povzetke prebranih besedil, ali vprašanja, ki jih bodo npr. v vlogi ocenjevalca zastavljali udeležencem, ki bodo v vlogi kandidata na izpitu. Udeležence spodbujamo k temu, da pri govorcih, opazujejo in podajajo vrnitveno sporočilo o tem, kako učinkovito, dostopno, jasno in razumljivo je bilo njihovo sporočilo</p> <p>Dobra priložnost za urjenje govornih spretnosti so načrtovani obiski različnih organizacij, ki so pomembne za udeležence ali obiski zunanjih gostov, kjer se bodo udeleženci predstavili. Na ta srečanja se bodo udeleženci posebej pripravili z metodo igranja vlog v okviru posameznih učnih srečanj. Pozorni smo tako na podajanje informacij, kot na postavljanje vprašanj.</p> <p>Metode, s katerimi lahko spodbudimo urjenje govornih spretnosti so razen igranja vlog, tudi vaje pripovedovanja, npr. »pripovedovalna štafeta«, ko lahko nekdo v skupini začne obnavljati ali razlagati besedilo, ki so ga prebrali udeleženci, drugi pa jo postopoma nadaljujejo. Pripoved si lahko sproti izmišljujejo, podlaga zanjo pa je lahko dogodek, ki so ga udeleženci skupaj doživeli, dogodek, za katerega so izvedeli iz medijev, ali besedilo, ki se ga morajo naučiti na pamet – npr. pesem.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Se znajo predstaviti - Znajo oblikovati preprosta navodila, - Znajo jasno oblikovati vprašanja in podajati informacije v osebni stiku in po telefonu, - Znajo pripovedovati o vsakdanjih dogodkih, poročati o svojih izkušnjah in doživetjih, opisati želje, upanje in cilje, podati kratka pojasnila, utemeljitve, izraziti svoja čustva, mnenje, 	<ul style="list-style-type: none"> - znajo jasno predstaviti pridobljeno znanje, - znajo strukturirati pripovedovanje o nekem dogodku ali stvari na postavljeno vprašanje, - znajo s svojimi besedami obnoviti prebrano besedilo v učbeniku/priročniku, 	

Priloga 2 – UŽU - Most do izobrazbe

Bralne spretnosti		
<ul style="list-style-type: none"> - Znajo brati različne vrste poljudnih besedil, dokumentov, obrazcev, zemljevidov, - berejo z razumevanjem – razumejo krajša besedila: vesti, nasvete, pisma, ocene, obvestila, krajše članke, reportaže - v besedilih razumejo temeljne informacije in znajo povzeti njihovo vsebino, - povezujejo informacije iz besedila s svojim znanjem, - so sposobni kritičnega branja v manj zahtevnih besedilih – razlikujejo med dejstvi in mnenji, - znajo slediti preprostim zapisanim navodilom 	<ul style="list-style-type: none"> - znajo brati različne vrste učnih gradiv: učbenik, slovar, priročnik, članek, - znajo izbrati ustrezno tehniko branja glede na cilj učenja, - pri branju si znajo pomagati s priročniki, - razlikujejo ključno sporočilo od manj bistvenih podatkov, 	<p>Urjenje bralnih spretnosti naj poteka ob besedilih, s katerimi se udeleženci srečujejo v svojem dnevnem življenju. Urjenje bralnih spretnosti na učnih srečanjih bo potekalo ob besedilih, ki jih bo učitelj smiselno uporabljal ob učenju. To so lahko učni listi, ki so različno zahtevni in so prilagojeni potrebam posameznega udeleženca, ali pa so besedila, ki jih bodo udeleženci potrebovali za rešitev problema, ki ga rešujejo v kontekstno zastavljeni učni situaciji – npr. uporaba zemljevida ob načrtovanju izleta. Najprimernejša metoda za urjenje branja je metoda dela z besedilom, pri čemer mora učitelj upoštevati, da so bralne spretnosti udeležencev slabše in jim pri tem nudi potrebno pomoč, tako, da skupaj z njimi razčleni besedilo po metodi, s katero bodo udeleženci naučili brati z razumevanjem – npr. podčrtavanje, luščenje ključnih besed, stavkov, postavljanje vprašanj ob besedilu, povzemanje ključnega sporočila z lastnimi besedami, izpisovanje nerazumljivih besed, razlaganje besed iz okolja besed, etimološko razlaganje besed, iskanje sopomenk, enakoglasnic (homonimi) in podobno. Pri samostojnem delu z besedilom je pomembno, da je strukturino in vodeno s krajšimi in jasnimi pisnimi ali ustnimi navodili. Razen tega je pri načrtovanju takšnega učenja potrebno upoštevati stopnjo pozornosti udeležencev – učne sekvence ne smejo biti predolge oz. morajo biti smiselno razmejene z drugimi učnimi dejavnostmi. Učitelj naj udeležence spodbuja tudi k temu, da bodo k skupnim srečanjem prinašali besedila, ki bi jih želeli posredovati drugim udeležencem in se o njih pogovoriti .. Za spodbujanje branja lahko v učnem prostoru oblikujemo oglasno desko, kamor učitelj in udeleženci pripenjajo različna besedila – npr. obvestila, ki so pomembna za vse udeležence – davčna napoved, članki, ki so pomembni in zanimivi za vse člane skupine.</p> <p>Skupine udeležencev lahko oblikujemo tudi tematske oglasne deske.</p> <p>Pomembno je, da učitelj udeležence spodbuja tudi k branju izven učnih srečanj. Didaktični prijemi, ki jih lahko pri tem uporabimo so različni – npr. že ob samem začetku se lahko z vsakim posameznim udeležencem dogovorimo o tem, da bo v času udeležbe v programu prebral knjigo, spremljal podlistek ali rubriko v časniku ali sledil neki aktualni temi, o kateri bo potem periodično obveščal tudi ostale udeležence. Takšna zadolžitev posameznega udeleženca naj bo postavljena v kontekst skupinskega projekta ali dejavnosti, ki jo izvaja skupina – to je lahko oglasna deska ali pa uvodna animacija ob vsakem srečanju, kjer posamezniki izmenično ustno posredujejo povzetke prebranih besedil, ki jim sledijo. Branje lahko spodbudimo tudi tako, da se na začetku z vsakim posameznim udeležencem ali z dvojicami dogovorimo za pripravo kratkega seminarja o temi, ki udeleženca zanima. Pri tem si udeleženec izdelata smiselna in primerno obsežen seznam besedil, ki jih bo za potrebe seminarja prebral. Pri izboru besedil in pri bralnih težavah jim učitelj pomaga individualno. Pri tem naj bo pozoren na vrsto bralnih težav s katerimi se srečuje udeleženec, pa tudi druge ovire, ki jih udeleženec pri tem navaja –npr. časovna stiska, pomanjkanje miru ali prostora za branje. Tem in onim oviram primerno naj oblikuje tudi didaktični pristop. Temo, o kateri je bral, udeleženec kratko predstavi drugim udeležencem.</p>

Priloga 2 – UŽU - Most do izobrazbe

Pisne spretnosti		
<ul style="list-style-type: none"> - znajo oblikovati preprosta besedila z vsebino iz vsakdanjega življenja, - upoštevajo pravopisna in slovnična pravila pisnega jezika, - znajo sestaviti in nasloviti pismo, čestitko, prošnjo, pritožbo, - znajo opisovati vsakdanje dogodke, poročati o svojih izkušnjah in doživetjih, opisati želje, upanje in cilje, načrtovati, napisati kratka pojasnila, utemeljitve, izraziti svoja čustva, mnenje, - znajo napisati in objaviti oglas, - znajo izpolniti splošno položnico, obrazec za dvig in polog gotovine, obrazec za dohodnino, obrazec za priporočeno pošto in povratno pošto, evropsko poročilo o prometni nesreči, obrazce za pridobitev osebnih dokumentov (potni list, osebna izkaznica). 	<ul style="list-style-type: none"> - znajo napisati obnovo prebranega besedila iz učbenika, - znajo napisati »plonk« listek, - znajo napisati miselni vzorec, shemo, preglednico, - pisno znajo podati informacije, opisati in razložiti posamezne pojave, pripovedno opisati nek dogodek, - znajo sestaviti življenjepisa, prošnjo za zaposlitev, prošnjo za uveljavljanje dosežene izobrazbe, prošnjo za oprostitev študijskih obveznosti, prošnjo za vpis, prijavo na izpit, 	<p>Urjenje pisnih spretnosti poteka ob besedilih, s katerimi se udeleženci srečujejo v vsakdanjem življenju. Posebno pozornost namenjamo tistim problemom, s katerimi se udeleženci srečujejo v situacijah, ko se morajo pripraviti na pisni izpit, iščejo zaposlitev oz. pisno komunicirajo v različnih formalnih družbenih položajih. Pisni problemi, ob katerih se bodo učili udeleženci morajo biti umeščeni v širši, interdisciplinarno zastavljen problem, ki si ga zastavi učna skupina – npr. priprava na pisni izpit iz slovenščine (priprava lahko zajema različne situacije od prijave k izpitu, do učenja za izpit in simulacije izpita). Tako zastavljen učni problem udeležencem omogoča, da pridobljeno znanje in pisne spretnosti uporabijo v realnih življenjskih okoliščinah in v povezavi z drugimi temeljnimi spretnostmi. Dobra priložnost za redno urjenje pisnih spretnosti je periodično zapisovanje, ki je povezano z uresničevanjem osebnega izobraževalnega načrta, ki si ga je udeleženec zastavil ob vstopu v program. Urjenje pisnih spretnosti je dobro čim pogosteje povezati z uporabo osebnega računalnika – priporočljivo je, da večino pisnih besedil udeleženci pripravijo prav na ta način. Pri tem gre izkoristiti tudi priložnosti, ki jih ponuja elektronsko dopisovanje – udeležence spodbujamo k temu, da si posamezna sporočila pošiljajo prek elektronske pošte, četudi jo imajo možnost uporabiti le v kontekstu programa – npr. dopisovanje ali pisno sodelovanje med skupinami, ki sodelujejo v učnem projektu in podobno.</p>

Priloga 2 – UŽU - Most do izobrazbe

Računske spretnosti		
<ul style="list-style-type: none"> - uporabljajo osnovne računske operacije: seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje, - rešujejo probleme iz vsakdanjega življenja, ki zahtevajo uporabo osnovnih računskih operacij ali matematičnih načel, - razumejo, razložijo in uporabljajo slikovno ali simbolično izražene količinske podatke, - znajo približno oceniti vrednosti/velikostni razred brez natančnega računanja, - znajo oceniti potrebno stopnjo natančnosti za rešitev problemov, povezanih s količinami, razmerji, - znajo opredeliti in izbrati podatke, ki jih potrebujejo za reševanje problemov, - 	<ul style="list-style-type: none"> - znajo uporabljati odstotke, ulomke, decimalke, - obvladajo osnovne merske pojme, enote in razmerja med njimi (dolžina, višina, širina, teža, prostornina), - obvladajo in razumejo osnovne geometrične pojme (ploščina, prostornina) in izračunajo enostavnejše probleme povezane z njimi, 	<p>Urjenje računskih spretnosti bo najlepše potekalo ob interdisciplinarno zastavljenih učnih projektih, ko bodo morali udeleženci za izpolnitev naloge uporabiti računske spretnosti. To je lahko na primer priprava zabave ali praznovanja, kjer bodo morali udeleženci narediti program zabave, pri tem premisliti, koliko materiala bodo pri tem potrebovali, koliko bo stal nakup in podobno. Pri tem jih učitelj vodi tako, da jim daje ustrezne napotke in usmerja njihovo premišljevanje, ko poskušajo rešiti problem. Pri tem je pozoren na vrsto težav, s katerimi se srečujejo udeleženci. Pozoren je predvsem na to, kako udeleženci razumejo temeljne pojme ali količinska razmerja, ki vplivajo na njihovo uspešnost pri reševanju računskih problemov- npr. večje, manjše; pretvarjanje, obvladovanje temeljnih računskih spretnosti.</p> <p>Računski problemi naj bodo vzeti iz vsakdanjega življenja udeležencev, zato naj učitelj udeležence povabi, da tudi sami predlagajo vsebine, ki jim npr. v šoli povzročajo težave. Raznoliko priložnosti za uporabo računskih spretnosti se ponuja ob prikazovanju statistike, ki zadevajo učno skupino – npr. odstotek moških in žensk, poprečna prisotnost pri učnih srečanjih in podobno. Pri tem naj udeleženci izdelujejo tudi grafične prikaze – npr. tortni modeli, grafikoni in podobno, ki jih izdelujejo s pomočjo uporabe računalnika. Problemi so lahko vzeti tudi iz javnih občil, kjer učitelj pomaga razumeti količinske podatke, podatke o deležih, ki jih navajajo poročila članki in podobno.</p>

Priloga 2 – UŽU - Most do izobrazbe

<ul style="list-style-type: none"> - znajo opredeliti in izbrati postopek za reševanje problema in preveriti razumnost/logičnost rešitve, - znajo razložiti rezultate s pomočjo matematičnih prikazov, grafov, razpredelnic 		
Raba informacijske tehnologije		
<ul style="list-style-type: none"> - obvladajo avtomate v svojem okolju (bankomat, avtomat ZZ) - obvladajo uporabo računalnika v knjižnici, - obvlada rabo žepnega računalnika (kalkulatorja), - obvladajo uporabo mobilnega telefona, - poznajo osnovno delovanje osebnih računalnikov, - poznajo možnosti za dostop do interneta in osnovne poti za iskanje informacij, - poznajo prednosti in nevarnosti uporabe interneta, 	<ul style="list-style-type: none"> - obvladajo temeljno rabo urejevalnika besedila (Word) in temeljno rabo enega izmed programov za urejanje podatkov (npr. Excel), - znajo uporabljati elektronsko pošto, - obvladajo iskanje in izbiranje informacij za učne potrebe s pomočjo interneta, 	<p>Uporaba informacijske tehnologije v vsakdanjem življenju udeležencev programa je povezana z opravljanjem obveznosti, ki so povezane z njihovimi vlogami. Tudi učne situacije so kontekstualno zastavljene in uporaba avtomata, računalnika sledi zahtevam naloge, ki je postavljena pred udeležence. Cenejše bančne storitve ob plačevanju položnic prek bančnega avtomata ali prek Interneta v primerjavi s plačevanjem pri bančnem/poštnem okencu bo osmislilo uporabo informacijske tehnologije v gospodinjstvu. Uporaba računalnika v knjižnici bo tesno povezana z izbiro učnega gradiva, ki ga bodo udeleženci potrebovali denimo pri pripravi seminarja. Tudi prednosti, slabosti in nevarnosti uporabe Interneta bodo obravnavane znotraj širše problematike medčloveških odnosov in aktivnega državljanstva.</p> <p>Temeljno didaktično vodilo na tem področju je, da je udeležencem v času, ko obiskujejo program omogočena redna uporaba informacijske tehnologije, k uporabi katere jih učitelji tudi načrtno spodbujajo, izvajalske organizacije pa jim jo po svojih zmogljivostih omogočajo njeno uporabo tudi izven izobraževalnih srečanj – npr. v središčih za samostojno učenje.</p>

Priloga 2 – UŽU - Most do izobrazbe

Splošna poučenost		
<ul style="list-style-type: none"> - poznajo in razumejo osnovne naravoslovne zakonitosti in načela v okoliščinah vsakdanjega življenja udeležencev, - poznajo infrastrukturno urejenost domačega kraja in širšega okolja in se v njem orientirajo (raba zemljevida, načrtov), - poznajo temeljno delovanje telesa in zdrave življenjske navade, - poznajo temeljna načela pri skrbi za okolje z vidika ravnanja posameznika in različnih organizacij, 	<ul style="list-style-type: none"> - poznajo temeljna načela o organizaciji in poslovanju, ki zadevajo življenjski kontekst udeleženca, - se seznanijo s kulturnimi ustanovami v svojem, 	<p>Splošna poučenost pomaga udeležencem razumeti kulturo in način življenja v okolju kjer živijo in jim tako omogočiti, da v njem dejavno sodelujejo in bolj polno živijo. V okviru programa naj bi udeleženci prepoznali priložnosti in možnosti, ki jih okolje ponuja posameznikom za polnejše in srečnejše življenje, ob enem pa naj bi tudi odkrili, da so ljudje, institucije, skratka vsi dejavniki družbe med seboj povezani in so-odvisni. Temeljni didaktični prijem je tukaj povezovanje izobraževalnega programa in udeležencev z okoljem, v katerem živijo. Obiski različnih ustanov ali pa sodelovanje z zunanjimi sodelavci je na tem mestu vredno vse pozornosti. Pri izbiri in spoznavanju zakonitosti, institucij bomo prvenstveno sledili interesom in potrebam, ki jih bodo navajali udeleženci, hkrati pa je v programu nujno poskrbeti za ustvarjanje in spodbujanje novih interesov pri udeležencih, pri čemer imajo zunanji sodelavci ali pa načrtovani in dobro strukturirani obiski ustanov ključno vlogo. Učitelji naj udeležencem ponudijo tudi obiske ustanov, ki jih ti morda še ne poznajo, ali pa imajo zoper njih predsodke, pa bi jim lahko pomagale pri reševanju njihovih problemov. Tukaj so pomembni tudi organizirani obiski kulturnih ustanov – npr. kina, gledališča „ galerije ali ogled krajevnih znamenitosti in zgodovina kraja in podobno. Tudi tukaj so vsebine obravnavane interdisciplinarno in vpete v širši učni kontekst, uporaba posamezne temeljne spretnosti pa v povezavi z ostalimi temeljnimi spretnostmi.</p>

Priloga 2 – UŽU - Most do izobrazbe

<i>Socialne spretnosti</i>		
Komunikacija		
<ul style="list-style-type: none"> - znajo se predstaviti v novem okolju, - obvladajo običajne socialne položaje: pozdrav, prošnja, zahvala, opravičilo, čestitke itd., - poznajo načine izražanja kritike in pohvale, - če ne razumejo, znajo sogovornika prositi za ponovitev ali pojasnilo, - znajo postavljati vprašanja, 	<ul style="list-style-type: none"> - znajo komunicirati v šolskih situacijah: z učiteljem, razrednikom, ravnateljem, inštruktorjem, - znajo se sporazumevati z drugimi v učni skupini, - znajo se predstaviti delodajalcem, - znajo predstaviti svojo delovno usposobljenost, 	<p>Komunikacijske veščine so tesno povezane z urjenjem govornih in pisnih spretnosti, kot so opisane zgoraj. Pri tem gre opozoriti tudi na aktivno poslušanje, h kateremu naj učitelj spodbuja udeležence, skozi metoda igranja vlog in različne komunikacijske igre. Pomemben vidik uspešne komunikacije so tudi vrednote, ki si jih izoblikujemo kot sogovorniki in zadevajo predvsem spoštovanje ljudi s katerimi komuniciramo, pa naj bo to uradna oseba, učitelj, prijatelj ali družinski člani. Komuniciranje je torej najtesneje povezano tudi z medčloveškimi odnosi, na kar so učitelji še posebej pozorni. Prav slednje je predstavlja srž problema in osmišlja komunikacijske treninge.</p> <p>Metoda, ki spodbujajo komunikacijske spretnosti je igra vlog, kjer lahko udeleženci simulirajo različne položaje, ki jih udeleženci zavzemajo v resničnem življenju in pri katerih si želijo izboljšati svoje komunikacijske spretnosti – to je lahko npr. razgovor za službo. Tudi skupinska diskusija o aktualnih problemih ali o temah, ki udeležence še posebej zanimive, bo pripomogla k boljši usposobljenosti.</p> <p>Z okroglimi mizami ali »za in proti« diskusijami o aktualnih temah, bomo pri udeležencih spodbujali predvsem prijavljanje k besedi, oblikovanje kratkih in jedrnatih sporočil, spodbujali pa jih bomo tudi k spoštovanju strpnosti, temeljnih pravil in bontona pri diskutiranju, še posebej v primerih, ko se soočajo z drugačnimi pogledi in stališči, kot jih imajo sami.</p> <p>Podlaga za oblikovanje takšnih diskusij so lahko tudi televizijske oddaje - npr. Omizje, Pro et Contra, Oprah, k ogledu katerih udeležence tudi spodbudimo in se v primeru, da je obravnavana tema zanje aktualna o njih pogovarjamo tudi na srečanju. Ob oddajah, pa tudi ob njihovih diskusijah, udeležence spodbujamo k opazovanju diskutantov in k izražanju mnenja o načinu njihovega diskutiranja. Spodbujamo jih k oblikovanju jasnih in konstruktivnih vrnitvenih sporočil (»feed back«).</p>

Priloga 2 – UŽU - Most do izobrazbe

Medčloveški odnosi		
<ul style="list-style-type: none"> - znajo vzpostaviti spoštljive in prijateljske odnose s člani skupine, - znajo vzpostaviti ustrezne odnose v formalnih položajih, - poznajo osnovna pravila reševanja sporov in pogajanja med člani, - se ustrezno odzivajo na sogovornikove potrebe, želje, namere, - razvijajo pravila lepega vedenja, - obvladajo tehniko aktivnega poslušanja in jaz sporočil, 	<ul style="list-style-type: none"> - znajo se vključiti v učno skupino in sodelovati/prispevati k doseganju skupnega dogovorjenega cilja, - razvijajo sodelovalno učenje, 	<p>Najpomembnejši model za spodbujanje spoštljivih medčloveških odnosov bo ponudil učitelj s svojim vedenjem do udeležencev. Zakonitost skupinske dinamike je namreč, da se način vodenja in vedenje vodje neposredno zrcali tudi v odnosih med drugimi člani skupine. Učitelj naj pri sebi premisli, kako doživlja udeležence programa in kakšen odnos bi želel z njimi vzpostaviti.</p> <p>Sicer pa so didaktični prijemi na tem področju podobni kot pri komunikacijskih spretnostih, aktivnem državljanstvu in drugih. Pomembna metoda so tudi pogovori in diskusije o medčloveških odnosih, ki jih živijo udeleženci. Pri tej skupini bodo v ospredje postavljeni odnosi v izobraževanju – npr. v šolskem razredu, na delovnem mestu, pa tudi odnosi med spoloma, med generacijami in različnimi družbenimi skupinami in družbenimi skupinami. Zanimive bodo verjetno tudi različne delavnice o reševanju konfliktov, sprejemanju dogovorov in podobno. Skupina si lahko ob izvajanju učnega projekta oblikuje tudi svoja pravila, ki jih nato spoštujejo vsi člani. Pomemben prispevek k doseganju standardov na tem področju je tudi vsakokratna delitev vlog oz. nalog, ki jih posamezniki opravljajo pri skupnih dejavnostih. S svojo dejavnostjo udeleženec obogati in prispeva k ciljem celotne skupine, zaradi česar se njegova podoba o samem sebi izboljša.</p>

Priloga 2 – UŽU - Most do izobrazbe

<i>Vseživljenjsko učenje</i>		
<p>Odgovornost za lastno učenje in napredovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznajo osnovne značilnosti učnega procesa - poznajo različne dostope in vire informacij v svojem okolju - poznajo načine za načrtovanje učnih ciljev - razvijajo navade in spretnosti za vseživljenjsko učenje: uporabo slovarjev, leksikonov in drugih virov znanja za pridobivanje novega znanja in pojasnjevanje neznanih informacij 	<p>Odgovornost za lastno učenje in napredovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - samostojno načrtujejo izobraževalne cilje, - si znajo oblikovati osebni izobraževalni načrt, - znajo sami izbrati primerne učne metode - znajo spremljati napredovanje in po potrebi spremeniti strategijo, za to, da bi dosegli zastavljene cilje 	<p>Učitelj razloži pomen in vpliv, ki ga ima učenje v sodobni družbi, tako za razvoj in napredovanje posameznika, kot za razvoj in napredovanje skupnosti. Udeležence seznanijo z najpomembnejšimi dokumenti in zakoni, kjer so opredeljene pravice do izobraževanja otrok in odraslih – npr. Ustava Republike Slovenije, Zakon o organiziranju in financiranju vzgoje in izobraževanja, Zakon o izobraževanju odraslih, Evropski Memorandum o vseživljenjskem učenju in podobni. Ta del se povezuje s standardi na področju aktivnega državljanstva. Za doseganje standardov na tem področju, učitelj poskrbi tudi s pripravo osebnih izobraževalnih načrtov, kjer posebno skrb namenja prav oblikovanju življenjskih ciljev, ki so tesno povezani z izobraževanjem. Tudi pri obravnavi posameznih tem in učenju v učnih projektih naj bodo učitelji pozorni na organizacijo učenja in na razvijanje učnih navad in spretnosti, ki jih udeleženci potrebujejo za uspešno učenje – odkrivajo in spoznavajo svoj učni stil, iščejo in povzemajo iz različnih informacijskih virov, uporabljajo slovarje, leksikone in druge pripomočke za pojasnjevanje neznanih informacij. Pri učenju spoznajo tudi osnovne pogoje, ki jih potrebujejo za uspešno učenje – prostor/kot v katerem se učijo, časovno organiziranje in umeščanje učenja za šolo v vsakdanje življenje, nekaj tehnik motiviranja otrok za učenje. Ob tem se seznanijo tudi z viri in literaturo, ki obravnavajo učne tehnike, navade in, ki poljudno razlagajo učenje.</p>

Priloga 2 – UŽU - Most do izobrazbe

Aktivno državljanstvo		
<ul style="list-style-type: none"> - poznajo temeljne človekove pravice in pravice z vidika učenca, delavca in državljana in načine za njihovo uveljavljanje, - poznajo temeljna načela demokratičnih medčloveških odnosov, - znajo opredeliti svoje socialne vloge, - znajo opredeliti nekatere svoje življenjske vrednote, - spoznavajo strategije kritičnega mišljenja, - spoznajo procese in strategije reševanja problemov: iskanje in vrednotenje možnih rešitev ter načine odločanja ob problemih iz vsakdanjega življenja, - poznajo načine animiranja drugih za uresničevanje svojih/skupnih zamisli, - poznajo in razumejo osnovne pojave v sodobni družbi - globalizacija, evropeizacija, večkulturnost, 	<ul style="list-style-type: none"> - poznajo pravice odraslih v izobraževanju, brezposelnih in zaposlenih ter načine za njihovo uveljavljanje 	<p>Aktivno državljanstvo je najtesneje povezano s standardi splošne poučenosti, standardi, ki so opredeljeni pri socialnih spretnostih, pa tudi s tistimi, ki jih program navaja pri pisnih, bralnih in govornih spretnostih. Aktivni državljani so dobro poučeni o formalnih pravicah in dolžnostih državljana, obenem pa so usposobljeni, za uveljavljanje svojih pravic in za samozastopanje – npr. znajo napisati prošnje, pritožbe, animirati in navduševati ljudi za uresničevanje lastnih zamisli, se pridružiti in soustvarjati družbeno resničnost bodisi skozi svojo zaposlitev, prostovoljno ali kako drugače. Ker so za udeležence v danem trenutku najpomembnejše pravice, ki so povezane z njihovim statusom, bo učenje organizirano okrog teh – npr. pravice in dolžnosti, povezane z izobraževanjem, šolanjem, brezposelnostjo in podobno. To se bo prepletalo s spoznavanjem in obiskovanjem ustanov (npr. parlamenta, mestne občine, okrajnega sodišča, Zavoda za zaposlovanje idr.) s samostojnim pridobivanjem informacij o njihovem delovanju (npr. iskanje in ogled spletnih strani Internetu), pa tudi oblikovanje ustnih in pisnih sporočil pri iskanju nasvetov (npr. s posredovanjem vprašanj po elektronski pošti na spletnih straneh; npr. Svetovalni kotiček na spletu Andragoškega centra Slovenije), ki so povezana s tem področjem, uporaba Interneta pri iskanju potrebnih informacij, oblikovanjem pobud, ali organiziranjem samopomočnih skupin pri nudenju pomoči, ki jo udeleženci potrebujejo, ko so vključeni v izobraževanje – pa naj gre za učno pomoč, ali pomoč pri varovanju otrok, posredovanje zapiskov in nasvetov pri opravljanju izpitov. Prvenstveno gradimo na neposredni izkušnji aktivnega državljanstva, ki jo bodo udeleženci pridobili v času sodelovanja v UŽU.</p>

Priloga 2 – UŽU - Most do izobrazbe

--	--	--